

การสื่อสารในโลกสมัยใหม่ : โอกาสและความท้าทายของการศึกษา
COMMUNICATION IN THE MODERN WORLD : OPPORTUNITIES AND CHALLENGES
IN EDUCATION

จุไรรัตน์ วัชรชาวไทย¹ สุमित สุวรรณ² และพัชรภา ดันติชูเวช³

Jurairat Vacharathai¹ Sumit Suwan² and Patcharapa Tantichuwet³

คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

Faculty of Education and Development Sciences,

Kasetsart University Kamphaeng Saen Campus

E-mail: jurairat.va@ku.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ศึกษาการสื่อสารมีบทบาทสำคัญในทุกมิติของการศึกษา ทั้งในกระบวนการเรียน การสอน การบริหารจัดการสถานศึกษา และการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เทคโนโลยีดิจิทัล ในโลกสมัยใหม่ได้เข้ามาปรับเปลี่ยนวิธีการสื่อสารทางการศึกษา ทำให้การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา การเข้าถึงข้อมูล และแหล่งความรู้เป็นไปอย่างรวดเร็วและไร้พรมแดน อีกทั้งยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัด การศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ และสร้างโอกาสใหม่ ๆ ในการพัฒนาระบบการศึกษา อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความท้าทายหลายประการที่สถานศึกษาต้องเผชิญในการสื่อสารสมัยใหม่ บทความวิชาการนี้ ผู้เขียนจะนำเสนอ โอกาสและความท้าทายของการสื่อสารในโลกสมัยใหม่ที่มีผลต่อการศึกษาท่ามกลาง การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี สังคม และเศรษฐกิจที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาท สำคัญในการสร้างโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ การเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ การสร้างความสัมพันธ์และ การมีส่วนร่วม รวมถึงการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษา ส่วนความท้าทายและ อุปสรรคที่มาพร้อมกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการศึกษา ได้แก่ ปัญหาด้านความปลอดภัยของข้อมูล การ แพร่กระจายของข้อมูลเท็จ และความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยี องค์ความรู้จากบทความมุ่งเน้นให้ ผู้อ่านตระหนักถึงทั้งประโยชน์และข้อจำกัดของการสื่อสารดิจิทัลในภาคการศึกษา ตลอดจนแนวทางในการ ปรับตัวเพื่อใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย เพื่อให้เกิดการสื่อสารที่สร้างสรรค์และเป็น ประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การสื่อสารในโลกสมัยใหม่ , เทคโนโลยีดิจิทัล , การสื่อสารดิจิทัล

*Received March 17, 2025; Revised April 20, 2025; Accepted April 20, 2025

Abstract

This academic article examines the significant role of communication in all dimensions of education, including the teaching and learning process, school management, and the creation of collaborations among stakeholders. Digital technology in the modern world has transformed educational communication methods, allowing learning to occur anytime and anywhere. Access to information and knowledge sources is fast and borderless, improving the efficiency of educational management, promoting interactive learning, and creating new opportunities for educational system development. However, there are still several challenges that educational institutions face in modern communication. This article will present the opportunities and challenges of communication in the modern world that impact education amidst rapid technological, social, and economic changes. Digital technology plays a crucial role in creating educational opportunities, such as learning through online platforms, fostering relationships and participation, and enhancing school management efficiency. However, the challenges and obstacles that come with the use of digital technology in education include issues of data security, the spread of misinformation, and inequalities in access to technology. The insights from this article aim to raise awareness among readers about both the benefits and limitations of digital communication in education, along with strategies for adapting to use digital technology effectively and securely to ensure creative and beneficial communication that contributes to sustainable educational development.

Keywords: Communication in the Modern World , Digital Technology , Digital Communication

บทนำ

การสื่อสารเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในทุกแง่มุมของชีวิตทั้งในระดับบุคคลและองค์กร ไม่เพียงแต่การส่งข้อมูลจากผู้ส่งไปยังผู้รับ แต่ยังเกี่ยวข้องกับการทำให้ผู้รับเข้าใจความหมายและบริบทของข้อมูลอย่างถูกต้อง การสื่อสารจึงเป็นความพยายามของผู้ส่งสารในการเลือกวิธีที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้รับเข้าใจได้อย่างชัดเจน Bradshaw (2021) ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันในหลายด้าน ทั้งช่วยอำนวยความสะดวกในด้านการสื่อสาร การค้นหาข้อมูล การทำธุรกรรมทางการเงิน และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ในด้านการศึกษาเทคโนโลยียังเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมและอารมณ์ของผู้เรียน Boontonot and Wanbancherd (2025) ทั้งยังมีศักยภาพในการลดความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาโดยการสร้างโอกาสและการเข้าถึงการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนทุกกลุ่ม Thavirath (2025) รวมถึงผู้มีอุปสรรคด้านภาษาหรือการเรียนรู้ ขณะที่ภาครัฐยังได้มีการส่งเสริมการใช้งานดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมตามนโยบายประเทศไทย 4.0 ทำให้การเข้าถึงและใช้งานเทคโนโลยีกลายเป็นสิ่งจำเป็นในปัจจุบัน Sukkhong (2020) เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการสื่อสารทั้งในระดับองค์กรและระหว่างบุคคล เนื่องจากเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ ที่ถูกพัฒนาขึ้นในยุคดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงผู้คนเข้าด้วยกันจากทั่วทุกมุมโลก โดยเฉพาะในช่วงวิกฤตโควิด-19 ที่ทำให้เห็นถึงความสำคัญของการสื่อสารดิจิทัลอย่างชัดเจน เพราะเทคโนโลยีดิจิทัลช่วยให้การติดต่อสื่อสารเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา และทุกคนสามารถเข้าถึงการสื่อสารได้อย่างง่ายดาย GovOS Team (2021)

การสื่อสารในยุคปัจจุบันมีลักษณะที่แตกต่างจากวิธีการสื่อสารแบบเดิมด้วยลักษณะเฉพาะ คือ ความสามารถในการโต้ตอบได้ทันทีและความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น Think Digital (2023) อย่างไรก็ตาม การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยความไว้วางใจและความเข้าใจซึ่งกันและกันเพื่อให้บุคคลสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และตรงตามเจตนารมณ์ แม้ว่าเทคโนโลยีดิจิทัลจะเข้ามาช่วยอำนวยความสะดวกในการสื่อสารและช่วยเติมเต็มช่องว่างหรืออุปสรรคในการสื่อสารแบบดั้งเดิมหลายประการ แต่การสื่อสารในโลกออนไลน์ยังมีข้อจำกัดในการรับรู้ภาษาและน้ำเสียง ซึ่งอาจนำไปสู่การเข้าใจผิดในเนื้อหาใจความที่ต้องการสื่อสารสื่อความหมายได้ง่ายในโลกออนไลน์ซึ่งเป็น “โลกเสมือน” เปิดโอกาสให้ผู้ใช้สามารถปรับแต่งโปรไฟล์หรือแสดงตัวตนในรูปแบบที่แตกต่างจากความจริง การสร้างภาพลักษณ์ที่ดี การใช้งานบัญชีปลอม หรือการแสดงตัวเป็นบุคคลอื่น ซึ่งอาจส่งผลให้การสื่อสารมีความซับซ้อนและเกิดความเข้าใจผิดได้มากขึ้น ความท้าทายในโลกดิจิทัลจึงอยู่ที่การสื่อสารให้ตรงประเด็นและเข้าใจตรงกันภายใต้ข้อจำกัดของบริบทที่ไม่มีปฏิสัมพันธ์ทางกายภาพเข้ามาเสริม Think Digital (2023) ดังนั้น การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ควรให้ความสำคัญ โดยเฉพาะในองค์กรและสถานศึกษา เนื่องจากการสื่อสารที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพจะนำมาซึ่งความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างบุคคล นำไปสู่ความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ราบรื่นภายในองค์กร Kuusimäki et al. (2019) ในบริบทของสถานศึกษาการสื่อสารถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอน และบรรยากาศทางการศึกษาภายในสถานศึกษาที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้บริหาร ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและความสัมพันธ์อันดีในระบบการเรียนการสอน รวมทั้งการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานแต่ละภาคส่วน การสื่อสารที่ดีจะช่วยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้าใจเป้าหมายและทิศทางขององค์กรอย่างถูกต้อง ลดความเข้าใจผิด และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ส่งผลให้การทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

เนื้อหา

วิวัฒนาการของการสื่อสาร

การเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการของการสื่อสารตลอดช่วงเวลาหลายยุคสมัยเกิดจากปัจจัยหลายด้าน ทั้งสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อวิธีการสื่อสารทั้งในชีวิตประจำวันและในระดับองค์กร การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลให้มนุษย์ต้องปรับตัวและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านของการสื่อสารที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยของอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ในช่วงยุค 0.0 - 1.0 การสื่อสารในองค์กรเน้นการเข้าใจในสารระหว่างผู้ส่งและผู้รับ โดยมักใช้สื่อประเภททางเดียว (One-way Communication) เช่น วารสารหรือป้ายประกาศที่ไม่ได้มีการตอบสนองจากผู้รับ เมื่อมีการพัฒนาไปสู่ยุค 2.0 รูปแบบการสื่อสารเริ่มมีความเป็นระบบมากขึ้น โดยมีการพัฒนาแบบจำลองการสื่อสารต่าง ๆ เช่น แบบจำลองของ Lasswell (1948) และแบบจำลอง Linear ของ Shannon และ Weaver (1949) การสื่อสารในยุคนี้เริ่มคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งผู้ส่งสาร ผู้รับสาร รวมถึงโครงสร้างและเนื้อหาของสาร ต่อมาในยุค 3.0 การสื่อสารเปลี่ยนแปลงไปสู่การสื่อสารแบบปฏิสัมพันธ์ (Transactional Model) ซึ่งทำให้ทั้งผู้ส่งและผู้รับสารมีบทบาทร่วมกันในการส่งและรับข้อมูล โดยสามารถตอบสนองทันทีผ่านท่าทางและสีหน้า และในปัจจุบันยุค 4.0 การสื่อสารยิ่งพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว โดยมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสาร อาทิ การใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ เช่น Skype MS Teams Zoom LINE และอื่น ๆ ที่ช่วยลดข้อจำกัดด้านระยะทางและเวลาลงได้ Boonsathorn (2020)

เทคโนโลยีการสื่อสารดิจิทัลเป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านช่องทางดิจิทัลต่าง ๆ โดยอาศัยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อกลางในการส่งข้อมูล Ronglong (2024) and Taylor (2025) ในปัจจุบันการสื่อสารดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงผู้คนทั่วโลกเหนือข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ ช่วยให้การสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็วและสามารถโต้ตอบกันได้แบบเรียลไทม์ Sadiku et al. (2022) ทั้งยังช่วยให้การสื่อสารสามารถดำเนินการได้ในหลากหลายรูปแบบ อาทิ ข้อความ เสียง วิดีโอ และมัลติมีเดีย ส่งผลให้การสื่อสารมีความหลากหลายและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น Jibril et al. (2023) องค์กรต่าง ๆ เริ่มใช้ช่องทางดิจิทัลในการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกเพื่อสร้างการเชื่อมต่อกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Doyle (2019) สะท้อนว่าการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลทำให้การสื่อสารในโลกสมัยใหม่มีประสิทธิภาพและสามารถขยายขอบเขตการเข้าถึงได้อย่างไร้พรมแดน World Economic Forum (2016) and BBC (n.d.) ดังนั้น การสื่อสารในยุคสมัยใหม่นี้เทคโนโลยีดิจิทัลไม่เพียงแต่เข้ามาเป็นส่วนช่วยในการส่งข้อความจากผู้ส่งไปยังผู้รับ แต่ยังเกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อส่งเสริมการสื่อสารที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ทั้งในระดับบุคคลและองค์กร

สำหรับในภาคการศึกษาการสื่อสารดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการศึกษาและการบริหารจัดการการศึกษา ตั้งแต่อดีตที่ใช้วิธีดั้งเดิม เช่น การบรรยาย กระดานดำ และเอกสารสิ่งพิมพ์ ซึ่งมีข้อจำกัดด้านการโต้ตอบและการกระจายข้อมูล ต่อมาเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในการเรียนการสอนและการบริหารจัดการโดยใช้คอมพิวเตอร์ อีเมล และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งช่วยให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากขึ้น ยุคอินเทอร์เน็ตได้พลิกโฉมการศึกษาด้วยระบบ e-Learning แพลตฟอร์มออนไลน์ และการสื่อสารแบบเรียลไทม์ ปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัล และ AI ช่วยให้การเรียนรู้และการบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพในการแบ่งปันข้อมูล สร้างประสบการณ์เรียนรู้ที่สมจริง การดำเนินงานมีความเป็นระบบและรวดเร็วขึ้น วิวัฒนาการเหล่านี้ทำให้การศึกษาและการบริหารสถานศึกษามีความยืดหยุ่น ทันสมัย และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โอกาสของการศึกษากับการสื่อสารในโลกสมัยใหม่

การสื่อสารดิจิทัลได้รับการยอมรับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างการทำงาน การเรียนรู้ และการปฏิสัมพันธ์ในสังคมยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมา เทคโนโลยีดิจิทัลได้พัฒนาอย่างก้าวกระโดดส่งผลให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ รวดเร็วและทั่วถึง นักวิชาการและองค์กรต่าง ๆ ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับข้อดีและความสำคัญของการสื่อสารดิจิทัล ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงโอกาสของการสื่อสารในโลกสมัยใหม่ที่น่าสนใจการพัฒนาในภาคการศึกษาทั้งในส่วนของการจัดการเรียนรู้ และการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ การเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์เป็นหนึ่งในแนวทางที่สำคัญของการสื่อสารสมัยใหม่ ที่ถูกนำมาสอดแทรกในทุกกระบวนการของการเรียนรู้ตั้งแต่ต้นทางไปจนถึงปลายทาง ซึ่งเป็นที่ชัดเจนว่าการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ทำให้การศึกษาสามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกในทุกที่ทุกเวลา โดยไม่จำกัดสถานที่หรือเวลาในการเรียน “อยู่ที่ไหนก็เรียนได้” การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยลดต้นทุนในการเดินทางและการใช้ทรัพยากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนในรูปแบบดั้งเดิม ซึ่งแพลตฟอร์มออนไลน์ไม่เป็นเพียงเครื่องมือในการเข้าถึงเนื้อหาการเรียนการสอนที่มีคุณภาพจากทั่วโลกเท่านั้น แต่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนหลักสูตรตามความสนใจได้อย่างอิสระ ทำให้การศึกษาหลากหลายขึ้น อีกทั้งยังสนับสนุนการโต้ตอบกับผู้สอนผ่านฟังก์ชันต่าง ๆ เช่น การสนทนาออนไลน์ การถาม-ตอบแบบทันที ตลอดจนการทำแบบทดสอบและประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นปลายทางของกระบวนการจัดการ

เรียนรู้ ที่สำคัญคือการเรียนผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะเทคโนโลยีและการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างพลวัต ช่วยให้ผู้เรียนปรับตัวและเตรียมพร้อมสำหรับอนาคตได้ดียิ่งขึ้น ซึ่ง Pornsakulvanich (2022) ได้ชี้ให้เห็นว่า สื่อดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากสามารถเข้าถึงความรู้ได้จากทุกที่ทุกเวลา ช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวตามความต้องการ และการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี นอกจากนี้ Sadiku et al. (2022) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของการสื่อสารดิจิทัลในช่วงการแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่เทคโนโลยีได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร เมื่อวิธีการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมไม่สามารถทำได้ในช่วงเวลานั้น การเรียนการสอนออนไลน์และระบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Hybrid Learning) ได้รับการพัฒนา และถูกนำมาใช้แทนที่ และยังคงเป็นส่วนสำคัญของรูปแบบการศึกษาในปัจจุบัน

2. การสร้างความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม เทคโนโลยีดิจิทัลได้เปลี่ยนแปลงวิธีการที่บุคคลหรือองค์กรต่าง ๆ สร้างความสัมพันธ์และมีส่วนร่วมกันระหว่างกันในโลกสมัยใหม่ ผ่านการใช้งานแพลตฟอร์มและสื่อสังคมออนไลน์ที่เปิดโอกาสให้ผู้คนเชื่อมโยงกันได้อย่างไม่มีข้อจำกัด ทั้งยังเป็นเครื่องมือในการสร้างความตระหนักรู้และการเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญสำหรับการตัดสินใจในระดับบุคคลและสังคม โดยการใช้อินเทอร์เน็ตและแพลตฟอร์มดิจิทัลในการเผยแพร่ข้อมูลสามารถกระตุ้นให้ผู้คนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคมเพื่อพัฒนาสังคมให้ดียิ่งขึ้น ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งในการเชื่อมโยงระหว่างบุคคลและองค์กร ส่งผลให้เกิดการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางสังคมอย่างยั่งยืน ดังที่ Pornsakulvanich (2022) กล่าวว่า การสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนสังคม โดยส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การมีส่วนร่วมของพลเมือง และการสร้างเครือข่ายชุมชน ช่วยให้ผู้คนสามารถสร้างและรักษาความสัมพันธ์ได้สะดวกขึ้นโดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ อาทิ การใช้ Twitter และ Youtube เพื่อรับข่าวสาร หรือการใช้ LINE และ Facebook เพื่อสื่อสารกับครอบครัวและเพื่อนในช่วงวิกฤต การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล แสดงความคิดเห็น และตรวจสอบการทำงานขององค์กรหรือรัฐบาลได้สะดวกยิ่งขึ้น เช่น การรวมตัวของเกษตรกรเพื่อเรียกร้องสิทธิ การต่อต้านคอร์รัปชันผ่านช่องทางออนไลน์ การเปิดเผยการกระทำความผิดของครูหรือผู้บริหารสถานศึกษา ฯลฯ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ได้ถูกนำเสนอผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น เพจ Facebook “ปฏิบัติการหมาเฝ้าบ้าน” เพจ Facebook “ชมรม STRONG ด้านทุจริตประเทศไทย” ฯลฯ ช่วยให้ผู้คนสามารถเข้าถึงและรับรู้เหตุการณ์ได้ง่ายและรวดเร็วเมื่อมีการแชร์หรือโพสต์เรื่องราวดังกล่าว สื่อดิจิทัลจึงเป็นเสมือนพื้นที่เปิดสำหรับคนที่ไม่กล้าเปิดเผยข้อมูลสามารถกระทำได้อย่างปลอดภัย โดยเฉพาะคนที่อยู่ภายใต้อำนาจหรือแรงกดดันจากผู้มีอำนาจ เช่น บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ที่พบเห็นการกระทำผิด หรือผู้ที่อาจกลัวการตอบโต้จากการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งการใช้ช่องทางออนไลน์ช่วยให้สามารถส่งเสียงโดยไม่ต้องเปิดเผยตัวตนโดยตรง สื่อดิจิทัลจึงกลายเป็น “กระบอกเสียงที่มีพลัง” ในการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และการตรวจสอบที่โปร่งใส ช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วถึง

3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษา การพัฒนาระบบการสื่อสารในสถานศึกษายุคสมัยใหม่ถือเป็นกุญแจสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการดำเนินงานภายในสถานศึกษา เนื่องจากการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสามารถช่วยลดความล่าช้า เพิ่มความคล่องตัว และทำให้ข้อมูลต่าง ๆ ถูกส่งต่อได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสื่อสารทำให้การติดต่อสื่อสารภายในสถานศึกษาไม่จำกัดเพียงแค่การพบปะในสถานที่จริงหรือการใช้โทรศัพท์ แต่สามารถขยายไปถึงการใช้เครื่องมือออนไลน์ เช่น อีเมล การประชุมออนไลน์ (Video Conferencing) และแอปพลิเคชันการสื่อสารต่าง ๆ ที่ช่วยให้ครู ผู้บริหาร และนักเรียนสามารถร่วมมือกันได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ

การใช้แพลตฟอร์มการสื่อสารดิจิทัล เช่น Google Meet Microsoft Teams หรือ Zoom ช่วยให้การประชุมและการสื่อสารในสถานศึกษาสามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลา โดยไม่จำเป็นต้องมีการเดินทางหรือกำหนดเวลาที่ตายตัว นอกจากนี้ เทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ยังช่วยสร้างความโปร่งใสในการแลกเปลี่ยนข้อมูลช่วยให้ครูผู้บริหาร และนักเรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญได้ทันที และสามารถร่วมมือกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาระบบการสื่อสารที่ดีภายในสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ไม่ควรมองข้าม โดยเฉพาะในยุคที่การเรียนการสอนออนไลน์และการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยในระดับประเทศและระดับโลกเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย การปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยสามารถสร้างความได้เปรียบในการจัดการศึกษาและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานของสถานศึกษาได้อย่างมาก ซึ่ง Pakothang (2019) ได้กล่าวถึงบทบาทสำคัญของการสื่อสารดิจิทัลต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษา ที่ช่วยให้การสื่อสารทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น สะท้อนถึงความทันสมัย และการบริหารจัดการที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังช่วยให้การถ่ายทอดข้อมูลและข่าวสารไปยังผู้รับสารในกลุ่มต่าง ๆ เช่น นักเรียน ครู ผู้บริหาร และผู้ปกครองเป็นไปอย่างรวดเร็วและครอบคลุม การส่งข้อมูลผ่านช่องทางออนไลน์ยังช่วยลดค่าใช้จ่ายในการพิมพ์หรือการส่งข้อมูลผ่านไปรษณีย์ Wilainuch (2014) ซึ่งทำให้สถานศึกษาสามารถประหยัดเวลาและทรัพยากรได้มากขึ้น

ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการสื่อสารดิจิทัลที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการศึกษาสมัยใหม่ โดยช่วยเสริมสร้างความยืดหยุ่นและประสิทธิภาพในการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและออนไลน์ เทคโนโลยีดิจิทัลทำให้การเข้าถึงข้อมูลและการเรียนรู้สะดวกและรวดเร็ว พร้อมทั้งเปิดโอกาสในการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ช่วยสร้างความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมในสังคม และเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้สถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันกับแนวโน้มของโลกสมัยใหม่ โดยสถานศึกษาต้องพัฒนากลยุทธ์ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ขณะที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องเรียนรู้และปรับตัวเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเต็มศักยภาพ

ความท้าทายของการสื่อสารในโลกสมัยใหม่

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แม้ว่าการสื่อสารได้กลายเป็นองค์ประกอบสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษา ที่ช่วยเชื่อมโยงผู้เรียน ครู และสถาบันการศึกษาเข้าด้วยกันผ่านช่องทางดิจิทัลที่หลากหลาย แต่โอกาสเหล่านี้ก็มาพร้อมกับความท้าทายหลายด้านที่ต้องเผชิญ เช่น ปัญหาด้านความปลอดภัยของข้อมูล การแพร่กระจายของข้อมูลเท็จ และความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยี ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการเรียนรู้และการบริหารจัดการทางการศึกษา สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านความปลอดภัยของข้อมูล เป็นหนึ่งในความท้าทายสำคัญของการสื่อสารในยุคดิจิทัล การส่งข้อมูลผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์เสี่ยงต่อการถูกโจมตีจากแฮกเกอร์และการละเมิดความเป็นส่วนตัวทั้งในทางธุรกิจและการศึกษา การป้องกันข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลสำคัญจากการเข้าถึงที่ไม่ได้รับอนุญาตจึงมีความสำคัญมาก นอกจากนี้การใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ยังเพิ่มความเสี่ยงในการนำข้อมูลไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม จึงจำเป็นต้องมีมาตรการเข้มงวดในการปกป้องข้อมูล เช่น การเข้ารหัสข้อมูลและการควบคุมการเข้าถึง เพื่อให้การสื่อสารดิจิทัลปลอดภัยและเชื่อถือได้ ประเด็นนี้สอดคล้องกับ Somboon (2023) ที่ได้กล่าวว่า ในยุคดิจิทัลที่การสื่อสารออนไลน์เป็นส่วนสำคัญของชีวิตประจำวัน ความปลอดภัยของข้อมูลกลายเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างไม่ระมัดระวังอาจนำไปสู่ปัญหาในหลากหลายด้าน เช่น การถูกโจมตีระบบคอมพิวเตอร์ การขโมยข้อมูล การหลอกลวงทางออนไลน์

การถูกขโมยอัตลักษณ์ออนไลน์ หรือการรังแกบนโลกไซเบอร์ซึ่งเป็นปัญหาที่พบได้บ่อย Mahidol University (2023) และพบได้มากขึ้นโดยเฉพาะในสถานศึกษา Department of Mental Health (2024) ได้ระบุว่าประเทศไทยมีอัตราการบูลลี่ในโรงเรียนสูงเป็นอันดับ 2 ของโลกรองจากญี่ปุ่น โดยมีนักเรียนถูกบูลลี่ปีละประมาณ 600,000 คน หรือคิดเป็น 40% ของนักเรียนทั้งหมด ซึ่งปัญหานี้พบมากในระดับมัธยมศึกษา โดยเฉพาะการบูลลี่ทางวาจาหรือการประจานผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของผู้ถูกรังแกทำให้เกิดความอับอาย เครียด และเก็บกด หากรุนแรงอาจนำไปสู่ภาวะซึมเศร้าและปัญหาสุขภาพจิตได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Tantichuwetch (2022) ที่พบว่า ผู้บริหารและอาจารย์ในโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ถึงร้อยละ 82 รับรู้ว่ามีกรรโชกกันภายในโรงเรียนทางวาจาหรือคำพูด เช่น การดูถูก เสียดสี นินทา เยาะเย้ย หรือล้อเลียนกัน นอกจากนี้งานวิจัยยังพบว่า 82% ของนักเรียนมัธยมและอาชีวะเคยถูกบูลลี่ในโรงเรียน และ 76% ของกลุ่มนี้ก็เคยบูลลี่ผู้อื่นเช่นกัน โดยการบูลลี่ในชีวิตจริงมักเกี่ยวข้องกับกระแสในโลกออนไลน์รวมทั้งความหลากหลายทางเพศที่ถูกนำมาใช้ในการกลั่นแกล้งทั้งในโลกออนไลน์และออฟไลน์ด้วยเช่นกัน Maleeyakul (2019) การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ (Cyberbullying) ถือเป็นอีกหนึ่งประเด็นสำคัญ เพราะการที่เด็กก่อนวัยรุ่นหรือวัยรุ่นใช้อินเทอร์เน็ตหรือเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อตามรังควาน ช่มชู้ หรือทำให้ผู้อื่นอับอาย อาทิ การโพสต์รูปที่สร้างความเสียหาย การข่มขู่ทางออนไลน์ หรือการส่งข้อความคุกคาม ส่งผลให้เหยื่ออาจรู้สึกถูกคุกคามตลอดเวลาแม้จะอยู่ในพื้นที่ที่ควรปลอดภัยอย่างบ้านของตนเอง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจอย่างร้ายแรง ปัญหานี้ได้ขยายตัวมากขึ้นในกลุ่มเด็กและวัยรุ่นเนื่องจากผู้กระทำได้สามารถรังควานเป้าหมายได้โดยไม่ต้องเผชิญหน้าโดยตรง ทำให้ลดความรู้สึกผิดชอบและรู้สึกปลอดภัยจากการถูกจับได้ ส่งผลให้การกลั่นแกล้งทางออนไลน์มีกรรโชกและต่อเนื่อง HD Editorial Team (2020)

2. การแพร่กระจายของข้อมูลเท็จ (Fake News) เป็นปัญหาสำคัญในยุคดิจิทัลที่การสื่อสารเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วผ่านสื่อออนไลน์และโซเชียลมีเดีย ข่าวสารที่ผิดพลาดหรือบิดเบือนข้อมูลสามารถแพร่กระจายในเวลาอันสั้นและมีผลกระทบที่ร้ายแรงทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เช่น การบิดเบือนข้อมูลทำให้เกิดความเข้าใจผิด การสร้างความตื่นตระหนก หรือแม้กระทั่งการปลุกปั่นให้เกิดความขัดแย้งในสังคม หนึ่งในปัญหาหลักของการแพร่กระจายข่าวสารที่ไม่ถูกต้องคือการขาดการตรวจสอบข้อมูล ผู้ใช้หลายคนไม่ตรวจสอบข้อมูลก่อนเผยแพร่ ทำให้ข่าวปลอมแพร่กระจายรวดเร็วผ่านโซเชียลมีเดียซึ่งเอื้อให้แชร์ข้อมูลได้ง่ายโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง อีกปัญหาหนึ่งคือการที่ข้อมูลถูกบิดเบือนเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่างซึ่งส่งผลต่อความเข้าใจและการตัดสินใจ ดังที่ Suksumchit (2021) กล่าวถึง การปรากฏของสื่อสังคมออนไลน์และเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการเผยแพร่ข่าวสารของผู้บริโภค ที่มีการส่งต่อข่าวปลอม (Fake News) อย่างแพร่หลาย สื่อสังคมออนไลน์มักถูกใช้ในการส่งต่อข่าวปลอมซึ่งมักได้รับการส่งต่อมากกว่าข่าวที่ถูกต้อง การแพร่กระจายข่าวปลอมในกลุ่มปิด เช่น กลุ่ม LINE หรือกลุ่ม Facebook มีความอันตรายสูงเช่นกันเนื่องจากสมาชิกในกลุ่มเหล่านี้มีความเชื่อใจซึ่งกันและกัน ทำให้รับข้อมูลเพียงด้านเดียวและเกิดสภาวะ "เสียงก้องในห้องแคบ" (Echo Chamber) ที่เลือกเสพสื่อจากคนที่คิดเห็นเหมือนกันเท่านั้น

ตัวอย่างการใช้ข้อมูลเท็จเพื่อหลอกลวงในสังคมไทย เช่น กรณีที่นักเรียนชั้น ม.6 ในจังหวัดนครราชสีมาถูกหลอกให้โอนเงินเกือบ 20,000 บาท เพื่อผ่อนชำระค่าสินค้าผ่านร้านค้าออนไลน์ที่ไม่มีอยู่จริง เมื่อไม่ได้รับสินค้าและรู้ว่าถูกหลอกจึงเกิดความเครียดจนตัดสินใจจบชีวิตตัวเอง MGR online (2023) กรณีนักศึกษาหญิงวัย 18 ปี ถูกแก๊งมิจฉาชีพหลอกให้ทำงานออนไลน์ โดยอ้างว่าเป็นการช่วยโปรโมทเพลงขายสินค้า สุดท้ายถูกหลอกให้สูญเสียเงินกว่า 80,000 บาท Channel One News (2022) หรือกรณีที่นักศึกษามหาวิทยาลัยในจังหวัดนครราชสีมากว่า 200 คน ถูกแก๊งคอลเซ็นเตอร์หลอกลวงในหลายรูปแบบ

อาทิ หลอกให้เข้าหอพักเพื่อลักตัวแล้วบังคับให้ผู้ปกครองโอนเงินค่าไถ่ ซึ่งรวมมูลค่าความเสียหายกว่า 3,000,000 บาท Thai PBS (2024) จะเห็นได้ว่าการเผยแพร่ข้อมูลเท็จและกลอุบายออนไลน์ได้กลายเป็นเครื่องมือของมิจฉาชีพ โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนและนักศึกษาที่ขาดประสบการณ์ในการตรวจสอบข้อมูล ดังนั้น การเสริมสร้างความรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลและการตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลจึงเป็นสิ่งสำคัญในการลดความเสี่ยงจากการตกเป็นเหยื่อของการฉ้อโกงออนไลน์

Canadian Centre for Cyber Security (2022) ได้จำแนกข่าวลวงออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) ข้อมูลบิดเบือน (Disinformation) คือ การเผยแพร่ข้อมูลที่มีเจตนาบิดเบือนเพื่อหวังผลบางประการ 2) ข้อมูลผิด (Misinformation) คือ การเผยแพร่ข้อมูลที่ผิดโดยไม่เจตนาร้าย และ 3) ข้อมูลที่แฝงเจตนาร้าย (Malinformation) คือ ข้อมูลจริงที่กล่าวเกินจริงหรือแฝงเจตนาให้เข้าใจผิดและสร้างความเสียหาย การแก้ไขปัญหาข่าวลวงจำเป็นต้องมีมาตรการที่รอบด้าน โดยเริ่มจากการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล (Fact-Checking) เพื่อกรองข่าวที่เป็นเท็จ มีการเสริมสร้างความรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้ผู้ใช้สามารถวิเคราะห์ข้อมูล แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และระมัดระวังในการแชร์ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง นอกจากนี้ ยังสามารถใช้มาตรการทางกฎหมาย (Laws) เพื่อจัดการกับผู้ตั้งใจเผยแพร่ข่าวลวง รวมถึงการนำเทคโนโลยีและบุคลากร เข้ามาช่วยในการตรวจจับและระบุข่าวปลอมอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งควรมีช่องทางสำหรับรายงานข่าวเท็จที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย เพื่อช่วยกันลดการแพร่กระจายของข้อมูลที่ผิดพลาด และสร้างสังคมดิจิทัลที่ปลอดภัยและน่าเชื่อถือมากขึ้น National Broadcasting and Telecommunications Commission (2023) ในประเทศไทยเองมีช่องทางรายงานข่าวเท็จ เช่น เว็บไซต์หรือเพจ Facebook “ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม ประเทศไทย” ที่ช่วยตรวจสอบข่าวหรือข้อมูลที่เผยแพร่ในช่องทางออนไลน์ว่าข่าวใดเป็นจริง ข่าวใดเป็นข่าวปลอม หรือข่าวใดมีเนื้อหาบิดเบือน เช่น กรณีตรวจสอบการเผยแพร่ข่าวลวงในวงการศึกษาไทย อาทิ ข่าวโรงเรียนจัดกิจกรรมหน้าเสาธงให้นักเรียนร้องเพลงชาติของประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นข่าวปลอมที่สร้างความเข้าใจผิด Anti-Fake News Center Thailand (2024b) หรือข่าวคำสั่งจากศร. ห้ามให้นักเรียนติด 0 ซึ่งเป็นข้อมูลเท็จ Anti-Fake News Center Thailand (2024a) รวมถึงข่าวเกี่ยวกับการบรรจุอิสลามศึกษาเข้าทุกโรงเรียนที่ไม่เป็นความจริง Anti-Fake News Center Thailand (2022) และข่าว ศร. สั่งคืนค่าเทอมกรณีเรียนออนไลน์ที่เป็นข้อมูลบิดเบือน Anti-Fake News Center Thailand (2021) เพื่อรับมือกับปัญหาดังกล่าวกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเองได้มีการจัดกิจกรรม “รู้เท่าทัน-รับมือข่าวปลอม” ในสถานศึกษาครั้งที่ 1 ขึ้นเพื่อเสริมสร้างการรับรู้และการรับมือกับข่าวปลอมในสถานศึกษา Royal Thai Government (2025)

3. ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยี แม้ว่าในโลกสมัยใหม่เทคโนโลยีและการสื่อสารจะเข้ามา มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงผู้คน แต่ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีกลับส่งผลกระทบต่อการศึกษา เช่น การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่มีคุณภาพต่ำในพื้นที่ห่างไกล การขาดอุปกรณ์ดิจิทัลในกลุ่มผู้มีรายได้น้อย และค่าใช้จ่ายในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต นอกจากนี้การขาดทักษะด้านดิจิทัลทำให้คนบางกลุ่มไม่สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วงการเรียนออนไลน์ระหว่างกาแพร่ระบาดของ COVID-19 ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมในการเรียนรู้ เนื่องจากนักเรียนที่มีความพร้อมสามารถเรียนได้อย่างต่อเนื่อง ขณะที่นักเรียนที่ขาดทรัพยากรเหล่านี้ต้องเผชิญกับอุปสรรคในการศึกษา ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้เรียนในระดับต่าง ๆ อย่างไม่เท่าเทียม จากความคิดเห็นของ Suwan (2021) ได้กล่าวถึงผลกระทบของการเรียนออนไลน์ที่แตกต่างกันตามช่วงวัย โดยเฉพาะนักเรียนระดับปฐมวัยและประถมศึกษาที่ได้รับผลกระทบมาก เนื่องจากยังขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยีและต้องการการปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อน ขณะที่นักเรียนระดับมัธยมและอาชีวศึกษามีทักษะที่ดีขึ้น และสามารถปรับตัวได้ดีกว่า ความเหมาะสมของการเรียนออนไลน์ยังขึ้นอยู่กับลักษณะของวิชา เช่น

วิชาสังคมศาสตร์สามารถเรียนออนไลน์ได้ดี แต่วิชาที่ต้องปฏิบัติจริง เช่น วิทยาศาสตร์อาจไม่เหมาะสม การเรียนออนไลน์ยังมีความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยี โดยเฉพาะเด็กในพื้นที่ห่างไกลหรือครอบครัวที่มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ ความท้าทายที่เกิดขึ้นจึงเป็นสิ่งที่ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญ เพื่อหาแนวทางลดช่องว่างทางการศึกษาและสร้างโอกาสให้เด็กทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างเท่าเทียม

ในประเด็นเรื่องความเหลื่อมล้ำทางการศึกษานี้ ยังสอดคล้องกับ Arnee (2022) ที่ได้กล่าวว่า นักเรียนจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมักขาดโอกาสในการเข้าถึงอุปกรณ์ดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต ส่งผลให้การเรียนออนไลน์มีข้อจำกัด อีกทั้งความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีของผู้ปกครองยังส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาด้วยเช่นกัน ขณะที่สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ได้ระบุว่า ก่อนการแพร่ระบาดของโควิด-19 นักเรียนนักศึกษาที่ขาดคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตสามารถใช้ทรัพยากรจากมหาวิทยาลัยหรืออินเทอร์เน็ตคาเฟ่ได้ แต่เมื่อสถานที่เหล่านี้ปิดตามมาตรการรัฐ พวกเขาจึงขาดโอกาสในการเรียนออนไลน์ และบางส่วนต้องรวมตัวกันที่หอพักหรือบ้านเพื่อนซึ่งเป็นการเพิ่มความเสี่ยงต่อการติดโรคหากมีการระบาดซ้ำ Rattanakamphu (2020) สอดคล้องกับ Sukkong (2020) ที่ได้สรุปเกี่ยวกับปัจจัยหลายด้านที่ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล เช่น สิทธิในการเข้าถึงเทคโนโลยี รายได้ สถานะทางสังคม และทัศนคติของบุคคล โดยปัจจัยหลักที่ส่งผล ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านประชากร ซึ่งเกี่ยวข้องกับอายุ เพศ และวัฒนธรรม 2) การศึกษาและทักษะภาษา ที่ส่งผลต่อความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 3) สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ที่ส่งผลต่อการเข้าถึงเทคโนโลยีที่มีคุณภาพ และ 4) ทัศนคติ ที่อาจทำให้เกิดการปฏิเสธการใช้เทคโนโลยี โดยแม้ว่ารัฐบาลจะดำเนินการขยายโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเพิ่มการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ห่างไกล แต่ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลยังคงมีอยู่ ดังนั้น อุปสรรคในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยียังคงเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องแก้ไข การแก้ปัญหานี้ต้องมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล ออกนโยบายส่งเสริมการเข้าถึงเทคโนโลยีอย่างเท่าเทียม และเสริมสร้างทักษะดิจิทัลให้ประชาชนทุกกลุ่ม เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากการสื่อสารสมัยใหม่ได้เต็มศักยภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด UP – Channel (2022)

สรุปองค์ความรู้

ในโลกสมัยใหม่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อรูปแบบการสื่อสารในทุกภาคส่วน ทั้งภาคธุรกิจ หน่วยงานภาครัฐ หรือวิถีชีวิตประจำวันของบุคคล เทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยให้การติดต่อสื่อสารสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งในด้านการเรียนรู้ การทำงานและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อย่างไรก็ตาม ความถูกต้องและความปลอดภัยของข้อมูล รวมถึงความเท่าเทียมในการสื่อสารดิจิทัลเป็นประเด็นท้าทายที่ต้องให้ความสำคัญเช่นกัน องค์กรและบุคคลจึงจำเป็นต้องพัฒนาและปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี พร้อมยึดหลักการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเพื่อใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด

สำหรับแวดวงการศึกษาการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมิใช่เพียงเครื่องมือในการถ่ายทอดองค์ความรู้เท่านั้น แต่ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางวิชาการและสังคมของผู้เรียน อีกทั้งยังเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาและการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนโดยรอบ การสื่อสารที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพช่วยให้การดำเนินงานภายในโรงเรียนเป็นไปอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างฝ่ายต่าง ๆ และกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อาทิ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างผู้บริหารและครูจะช่วยให้การกำหนดแนวทางและนโยบายด้านการศึกษา มีความสอดคล้องกัน ครูสามารถนำแนวทางดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม ขณะที่การสื่อสารระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองก็มีบทบาทสำคัญในการสร้างความร่วมมือเพื่อสนับสนุนพัฒนาการทางการเรียนรู้ของนักเรียน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการสื่อสาร

ในยุคดิจิทัลจะช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงองค์ความรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและไร้พรมแดน แต่ยังคงมีอุปสรรคหลายประการที่ต้องเผชิญ เช่น ปัญหาด้านความปลอดภัยของข้อมูล การแพร่กระจายของข้อมูลที่บิดเบือน และความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีของประชากรบางกลุ่ม ผลกระทบของการสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนนี้อาจนำไปสู่ความเข้าใจผิด ความขัดแย้ง และการมีส่วนร่วมที่ไม่ทั่วถึงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพโดยรวมของระบบการศึกษา

ดังนั้น การพัฒนาแนวทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสำหรับสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถปรับตัวเข้าสู่สังคมยุคดิจิทัล สามารถใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา การสร้างช่องทางการสื่อสารที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายสามารถมีส่วนร่วมได้อย่างทั่วถึง รวมถึงการส่งเสริมทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และการประเมินข้อมูลให้แก่ผู้เรียนและบุคลากรทางการศึกษา หากสามารถจัดการกับความท้าทายเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระบบการศึกษาและการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาจะสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีการสื่อสารในยุคดิจิทัลได้อย่างเต็มศักยภาพ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้นและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในทุกยุคทุกสมัย

References

- Anti-Fake News Center Thailand. (2021). *Misleading news: The Ministry of Education orders schools to refund tuition for online learning*. <https://www.antifakenewscenter.com/>
- Anti-Fake News Center Thailand. (2022). *Fake news: Don't share! Islam studies curriculum in all schools is a ministerial order*. <https://www.antifakenewscenter.com/>
- Anti-Fake News Center Thailand. (2024a). *Fake news: Don't share! The Ministry of Education orders that students who don't fail can receive a grade of 1 just for attending*. <https://www.antifakenewscenter.com/>
- Anti-Fake News Center Thailand. (2024). *Fake news: Don't share! A school in Thailand requires students to sing the Myanmar national anthem every morning*. <https://www.antifakenewscenter.com/>
- Arnee, N. (2022). *Educational inequality caused by limitations in access to technology in the post-COVID-19 era*. THAMMASAT LAW ALUMNI COMMUNITY FACULTY OF LAW, THAMMASAT UNIVERSITY. <https://alumni.law.tu.ac.th/>
- BBC. (n.d.). *What are digital communication systems?*. <https://www.bbc.co.uk/>
- Boonsathorn, W. (2020). *Strategic communication* (2nd ed.). National Institute of Development Administration Press.
- Boontonot, K., & Wanbancherd, W. (2025). DEVELOPING SOCIAL-EMOTIONAL LEARNING SKILLS IN STUDENTS. *Journal of Social Studies Perspectives*, 1(2), 62–71. https://so11.tci-thaijo.org/index.php/J_SSR/article/view/1257
- Bradshaw, T. (2021). *Leadership/Leader-shit: That leader taught me that...* Bangkok: Matichon Publishing.
- Canadian Centre for Cyber Security. (2022). *How to identify misinformation, disinformation, and malinformation*. <https://www.cyber.gc.ca/>

- Channel One News. (2022). *Female student scammed in online shopping, lost 80,000 Baht* / Channel One Evening News. [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=vOY62F33L5s>
- Department of Mental Health. (2024). *Have you ever unintentionally bullied anyone? Both intentional and unintentional*. <https://mhc7.dmh.go.th/>
- Doyle, L. (2019). *What Is Digital Communication? | In-Demand Skills and Careers*. Northeastern University. <https://bachelors-completion.northeastern.edu/>
- GovOS Team. (2021). *What is Digital Communication?*. <https://govos.com/>
- HD Editorial Team. (2020). *The 6 types of bullying that parents should be aware of*. <https://hd.co.th/>
- Jibril, A., Ruqayya, R., & Bashir, A. S. (2023). *Digital communication*. ResearchGate. <https://www.researchgate.net/>
- Kuusimäki, A.-M., Uusitalo-Malmivaara, L., & Tirri, K. (2019). The role of digital school-home communication in teacher well-being. *Frontiers in Psychology*, 10, 1–8.
- Mahidol University. (2023). *Digital Resilience: A Skill That Thai Children and Youth in the New Era Must Have*. <https://mahidol.ac.th/>
- Maleeyakul, N. (2019). *Whether online or offline, bullying is never just a joke*. The Momentum. <https://themomentum.co/>
- MGR online. (2023). Online shopping scam cases increasing, with children and youth becoming victims, leading to stress, depression, and suicide risk. <https://mgronline.com/>
- National Broadcasting and Telecommunications Commission. (2023). *Media ethics and managing fake news during a crisis* (1st ed.). National Broadcasting and Telecommunications Commission (NBTC).
- Pakothang, J. (2019). The Communication in schools in the digital age. *Journal of Association of Professional Development of Educational Administration of Thailand (JAPDEAT)*, 1(1), 125-132.
- Pornsakulvanich, V. (2022). *Media and communication effects in the digital era* (2nd ed.). Thammasat University Press, Thaprachan.
- Rattanakamphu, S. (2020). *The COVID-19 crisis: The government must speed up closing the digital divide to ensure equality in online classrooms*. TDRI: Thailand Development Research Institute. <https://tdri.or.th/>
- Ronglong, P. (2024). *Digital Communication – Skills for communicating in the digital world*. Think Digital. <https://blog.think-digital.app/>
- Royal Thai Government. (2025). *The Ministry of Digital Economy organizes an event on “How to Spot and Deal with Fake News” in schools, Part 1*. <https://www.thaigov.go.th/>
- Sadiku, M. N. O., et al. (2022). Digital communication: An overview. *International Journal of Trend in Scientific Research and Development*, 6(6), 2072–2076.

- Somboon, T. (2023). Know, understand, and be aware of "Cybercrime" to prevent near-threats. Chulalongkorn University. <https://www.chula.ac.th/news/138291/>
- Sukong, O. (2020). Digital Divide through Individual Factors Analysis. *Journal of Arts, Maejo University*, 8(2), 250-265.
- Suksomchit, M. (2021). *Fake News: Lies and false information*. Thai Journalists Association. <https://tja.or.th/view/pr-news/1332786>
- Suwan, S. (2021). *Scholars propose a nationwide school shutdown for 1 year due to ineffective online learning; research shows students are stressed and skipping classes by over 20%*. Matichon Online. <https://www.matichon.co.th/>
- Tantichuwet, P. (2022). The Process of Creating a School Safety Culture to Prevent Student Bullying in the Kasetsart University Laboratory School Kamphaeng Saen Campus, *NKRAFA Journal of Humanities and Social Sciences*, 2022(10), 92-105.
- Taylor, E. (2025). *What is Digital Communication: Explained with Examples*. The Knowledge Academy. from <https://www.theknowledgeacademy.com/>
- Thai PBS. (2024). *Scammers use children to trick parents into transferring ransom money, causing losses in the millions*. <https://www.thaipbs.or.th/>
- Thavirath, J. (2025). AI and education: The ultimate intelligent assistant for enhancing learning. *Journal of Social Studies Perspectives*, 1(2), 98–108. https://so11.tci-thaijo.org/index.php/J_SSR/article/view/1310/393
- Think Digital. (2023). *Because words have no tone, how to communicate for mutual understanding*. <https://blog.think-digital.app/>
- UP – Channel. (2022). *Huge digital technology inequality*. Thecitizen.plus. <https://thecitizen.plus/>
- Wilainuch, P. (2014). *Organizational communication management: Communicating with stakeholders*. Chulalongkorn University Press.
- World Economic Forum. (2016). *8 digital skills we must teach our children*. <https://www.weforum.org/>